

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลงานวิจัย

2. อภิปรายผล

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับ  
ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาตนด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ระยะที่ 3 เป็นการศึกษาผลปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลัง  
การพัฒนาโดยลำดับขั้นตอน ดังนี้

3. ข้อเสนอแนะ

#### สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับ ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์  
ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน  
พ.ศ. 2551

ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน พบว่าระดับการปฏิบัติตน  
โดยรวมของนักเรียนจากการประเมินระดับการปฏิบัติตนทั้งจากครู ผู้ปกครองอยู่ในระดับปฏิบัติ  
ปานกลาง และนักเรียนอยู่ในระดับปฏิบัติมาก จากการสอบถาม การสัมภาษณ์คณะครู  
ผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนนักเรียน พบว่านักเรียนยังมีปัญหาการปฏิบัติตนไม่พึงประสงค์ใน  
ด้านต่าง ๆ คือ มาโรงเรียนสาย หลบเรียน ไม่สนใจเรียน จากการปฏิบัติตนดังกล่าวผู้วิจัย คณะ  
ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนจึงร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม  
นักเรียน โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา 3 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ใช้กระบวนการพัฒนาโดยใช้วงจร  
คุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) 2) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ให้กับ  
นักเรียน 3) ใช้หลักการมีส่วนร่วมจาก นักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน ได้กำหนดกลยุทธ์ในการ  
พัฒนาไว้ 5 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 ฝึกปฏิบัติให้เป็นกิจวัตร กลยุทธ์ที่ 2 สอดแทรกใน  
กิจกรรมการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 3 สร้างสถานการณ์และบทบาทสมมุติ กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม

และพัฒนาคุณธรรมเชิดชู และยกย่องคนดี กลยุทธ์ที่ 5 ความร่วมมือระหว่างครูผู้ปกครองและชุมชน กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ จำนวน 14 กิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมสมุดบันทึกความดี กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม รักการอ่าน แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ แทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพบพระพบธรรม ค่ายพุทธธรรม กิจกรรมคุณธรรมวันศุกร์ การสร้างวิจัยเชิงบวก กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม คนดีศรีกาฬสินธุ์ เครือข่ายผู้ปกครอง เยี่ยมบ้าน 100% และได้กำหนดวงรอบในการพัฒนาเป็น 2 วงรอบ

ผลการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับ ปวช. 1 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา 3 ยุทธศาสตร์ กำหนดกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ และกิจกรรมทั้ง 14 กิจกรรมทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเลื่อมใส ศรัทธาในการปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัยนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาชั้นเบื้องต้น คือปฏิบัติอยู่ในหลักศีลธรรมอันดีงาม มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ประพฤติตนปฏิบัติตนเป็นคนดี โดยเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ มีความเมตตากรุณา รู้จักประหยัด ทรัพย์สิ่งของ มีความรักและหวงแหนต้องการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมวิถีประชาชนคนไทย ซึ่งพฤติกรรมนักเรียนส่วนใหญ่ที่เห็นได้ชัดเจนคือการเดินแถว การเข้าแถวเคารพธงชาติ การตั้งใจทำกิจกรรมหน้าเสาธง การเข้ารับบริการต่าง ๆ เป็นไปตามลำดับก่อนหลังไม่แย่งชิงกัน ปฏิบัติตนทำความสะอาดห้องเรียนเป็นประจำ ทำให้ห้องเรียนสะอาดอยู่เสมอ ไม่มีการลักขโมยสิ่งของแสดงถึงนักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานระบบกลุ่มทุกคนทำหน้าที่ตนเองอย่างเต็มที่แสดงถึงความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันกัน มีจิตอาสาช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานระบบกลุ่ม ทุกคนทำหน้าที่ตนเองอย่างเต็มที่แสดงถึงความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันกัน มีจิตอาสาช่วยเหลือส่วนรวม มีความรักความเห็นใจกัน เห็นได้จากการทะเลาะวิวาทลดลงมากแทบไม่ปรากฏให้เห็น การพูดจาสุภาพมากขึ้น การพูดคำหยาบลดลง ใช้จ่ายทรัพย์สิ่งของอย่างประหยัด รู้จักอดออม เห็นได้จากการมีเงินออมตามบัญชีที่ฝากกับครูประจำชั้น ระดับพฤติกรรมก่อนและหลังการพัฒนานั้นเพิ่มขึ้นเป็นที่พอใจในทุกด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมแต่ละด้านก่อนการดำเนินการพัฒนามีค่าเฉลี่ยจากครู 3.50 ผู้ปกครอง 3.49 ระดับปฏิบัติปานกลาง จากนักเรียน 3.69 อยู่ในระดับมาก และหลังการดำเนินการพัฒนาพบว่าพฤติกรรมของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นในทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยจากครู 4.49 ผู้ปกครอง 4.38 จากนักเรียน 4.49 ระดับปฏิบัติมาก

## อภิปรายผล

จากที่ได้ดำเนินการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับ ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในปีการศึกษา 2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนก่อนการพัฒนา –หลังการพัฒนา และหาแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยและการพัฒนา โดยแบ่งระยะการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับ ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยใช้แบบสอบถามระดับการปฏิบัติตนนักเรียนและการสนทนากลุ่มย่อยร่วมกันของคณะครู ผู้ปกครอง พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางจากนักเรียนพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จากการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อระดมความคิดจากคณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่แสดงออกมีข้อค้นพบ ดังนี้ นักเรียนส่วนมากไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวิทยาลัยฯจัด ไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่ทางโรงเรียนกำหนด มาโรงเรียนสาย ทั้งขยะไม่เป็นที่ ไม่เข้าแถวเวลาซื้อของที่โรงอาหาร ไม่ตั้งใจเรียน ขาดความมีน้ำใจ ไม่เสียสละ เดินผ่านครูไม่ยกมือไหว้ นักเรียนขาดภาวะผู้นำ หนีกลับบ้านก่อนวิทยาลัยเล็ก

ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับ ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์หลังจากที่ได้ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยและคณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา คือ

1. ใช้กระบวนการพัฒนาโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA)
2. จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เน้นการสร้างองค์ความรู้
3. ใช้หลักการมีส่วนร่วมจาก นักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน

ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวไว้ด้วยกัน 5 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 ฝึกปฏิบัติให้เป็นกิจวัตร กลยุทธ์ 2 สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 3 สร้างสถานการณ์บทบาทสมมุติ กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมเชิดชูและยกย่องคนดี กลยุทธ์ที่ 5 ความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครองและชุมชนได้กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ จำนวน 14 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมสมุดบันทึกความดี กิจกรรม

ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม รักการอ่าน แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน แทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบพระพบธรรม ค่ายพุทธธรรม กิจกรรมคุณธรรมวันศุกร์ การสร้างวิจัยเชิงบวก กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม คนดีศรีกาฬสินธุ์ ภาติเครือข่ายผู้ประกอบการ เยี่ยมบ้าน 100% โดยแบ่งรอบการพัฒนาเป็น 2 วงรอบ

ระยะที่ 3 ศึกษาผลปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับ ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ ก่อนและหลังการพัฒนา จากการทำแผนการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ 5 กลยุทธ์ และกิจกรรมทั้ง 14 กิจกรรม ที่ได้วางไว้ส่งผลให้ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้านอื่นๆ ก็ดีขึ้นเป็นที่พึงพอใจของครูและผู้ประกอบการ

ผลปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับ ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยใช้ยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ 5 กลยุทธ์ และ 14 กิจกรรมทำให้นักเรียน มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้ง 8 ประการ ดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจของครูและผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองพล ภูสิม (2551 : 117 – 119) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) และการวิจัยแบบมีส่วนร่วมพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการพัฒนานักเรียนมีระดับพฤติกรรมพัฒนาดีขึ้น

รัชนี ยมศรีเคน (2551: 72 –73) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์

ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 ก่อนการพัฒนานักเรียนมีระดับพฤติกรรมพัฒนาดีขึ้นกว่าเดิมมาก

ประยูร พรหม (2550 : 90 - 91) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านปะโค เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยนำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบในการดำเนินการพัฒนา มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นตอนปฏิบัติการ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อน พบว่าผลจากการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์และการนิเทศภายในทำให้ครูได้รับความรู้ความเข้าใจเกิดทักษะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนส่งผลให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับดี

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า กิจกรรมสมุดบันทึกความดี นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนา และผ่านการประเมินกิจกรรมทุกคน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัวมากยิ่งขึ้น จึงควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากการวิจัยพบว่า กิจกรรมรักการอ่าน นักเรียนทุกคนมีเจตคติที่ดีและมีความสนใจต่อการเรียน ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น จึงควรนำเนินการจัดหาหนังสือให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและมีความหลากหลาย มีรูปแบบและสีสันสวยงาม

1.3 จากการวิจัยพบว่า กิจกรรมเครือข่ายผู้ปกครอง ทำให้มีคณะกรรมการภาคีเครือข่ายช่วยในการสอดส่องพฤติกรรมนักเรียน ทำให้ทางวิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ สามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนได้ทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ควรมีการตั้งคณะกรรมการภาคีเครือข่ายชุมชน โดยเชิญผู้นำชุมชนมามีส่วนร่วม เพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เยาวชนให้ชุมชนด้วย

1.4 สถาบันการอาชีวศึกษาควรมีการกำกับ ติดตามและให้วิทยาลัยเทคนิคทุกแห่งให้มีการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียนทุกระดับชั้นปี

1.5 ผู้บริหารวิทยาลัยเทคนิคทุกแห่งควรให้ความสำคัญและสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนได้บูรณาการเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอนและวัดผลประเมินผลใน ทุกรายวิชา

## 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนเพื่อเป็นข้อพื้นฐานในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน ในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

2.3 การพัฒนาเด็กและนักเรียนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ควรที่จะศึกษากระบวนการหรือวิธีที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตั้งแต่เด็กจนเกิดความเคยชินเป็นนิสัยต่อไป



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY